

COALIȚIA CIVICĂ PENTRU ALEGERI LIBERE ȘI CORECTE

ASOCIAȚIA PROMO-LEX

RAPORT

Monitorizarea alegerilor parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010

Perioada de monitorizare: 29 septembrie – 12 octombrie 2010

Publicat la 14 octombrie 2010

Acest proiect beneficiază de asistență tehnică și financiară din partea Ambasadei Statelor Unite ale Americii în Republica Moldova, Fondului Național pentru Democrație (NED), National Democratic Institute for International Affairs (NDI) și Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate în raport aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

Raportul de monitorizare a alegerilor parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010

CUPRINS:

I. REZUMAT

II. EFORTUL DE MONITORIZARE PROMO-LEX

III. INTRODUCERE

IV. CONSTATĂRI

A. Cadrul normativ

B. Elaborarea programului calendaristic de desfășurare a alegerilor parlamentare anticipate

C. Lista candidaților

D. Administrația electorală

E. Perioada electorală

F. Observatorii naționali și internaționali

G. Regiunea transnistreană

V. RECOMANDĂRI

I. REZUMAT

Promo-LEX desfășoară monitorizarea de lungă durată a perioadei electorale în contextul alegerilor parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010, în cadrul Coaliției pentru Alegeri Libere și Corecte. În procesul de monitorizare, Promo-LEX va antrena 42 observatori pe termen lung, repartizați în toate raioanele țării. Observatorii Promo-LEX au fost instruiți în domeniul procedurilor electorale și caracterului non-părtinitor și independent al efortului de monitorizare. Recomandările misiunii sunt formulate cu bună credință și au scopul de a contribui la sporirea calității procesului electoral.

Prezentul raport se referă la perioada 29 septembrie – 12 octombrie și descrie contextul electoral, analizează legislația electorală și reglementările relevante și prezintă sinteza constatărilor observatorilor din teritoriu. În perioada monitorizată, misiunea a constatat o prestație echidistantă a administrației electorale și, cu unele excepții, încadrată în termenii de timp prescriși de legislație.

Comisia Electorală Centrală (CEC) a elaborat un șir de regulamente și instrucțiuni menite să clarifice și perfecționeze cadrul normativ electoral. CEC a constituit circumscripțiile electorale, a aprobat devizul de cheltuieli, a stabilit plafonul mijloacelor financiare ce pot fi virate în fondul electoral la alegerile parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010. De asemenea, CEC a acreditat primii observatori naționali.

Campania electorală se desfășoară deocamdată cu o intensitate redusă. CEC a stabilit locul și timpul primirii documentelor necesare pentru înregistrarea candidaților la funcția de deputat la alegerile parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010. Până astăzi, 12 partide politice au fost înregistrate în calitate de concurenți electorali. Unele formațiuni politice și-au demarat activitățile cu caracter electoral înainte de a fi înregistrate la CEC.

Principalele recomandări formulate în raport se referă la: necesitatea revizuirii Programului Calendaristic în conformitate cu prevederile legislației electorale; monitorizarea și atenționarea privind nedegrevarea unor reprezentanți ai partidelor incluși în listele de candidați pentru viitoarele alegeri parlamentare; desfășurarea campaniilor de informare și educație electorală pentru a asigura participarea înaltă a populației, inclusiv din partea stângă a Nistrului.

Pentru a exclude abuzurile și utilizarea resurselor administrative în scopuri electorale, misiunea de observare încurajează concurenții electorali să asigure degrevarea din funcții a persoanelor incluse pe listele candidaților la funcția de deputat.

II. EFORTUL DE MONITORIZARE PROMO-LEX

Monitorizarea alegerilor anticipate parlamentare, preconizate pentru 28 noiembrie 2010, este un proiect realizat de Asociația Promo-LEX în cadrul Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte. „Coaliția 2009” este o uniune benevolă de organizații non-guvernamentale, care implementează proiecte de îmbunătățire a procesului electoral și sporire a încrederii cetățenilor în acest proces. Programele de monitorizare a alegerilor în cadrul „Coaliției 2009” sunt implementate atât de Promo-LEX, cât și de alte organizații care fac parte din aceasta.

Efortul de monitorizare Promo-LEX cuprinde 42 observatori pe termen lung care vor monitoriza procesul electoral în toate circumscripțiile electorale din Republica Moldova în perioada 6 octombrie – 6 decembrie 2010. Observatorii vor raporta constatările într-o formă standardizată, în baza observării directe, întâlnirilor cu interlocutori și consultarea documentelor oficiale.

În ziua alegerilor, Promo-LEX va delega observatori pe termen scurt în toate secțiile de votare deschise pe teritoriul Republicii Moldova. Efortul Promo-LEX va realiza Numărarea în Paralel a Voturilor (PVT), Numărătoarea Rapidă (Quick Count) în baza unui eșantion reprezentativ, precum și observarea calității desfășurării scrutinului. Activitatea tuturor observatorilor este coordonată de către echipe centrale de Analiză, Rețea, Logistică, Comunicare și Management General.

Acest proiect beneficiază de asistență tehnică și financiară din partea Ambasadei Statelor Unite ale Americii în Republica Moldova, Fondului Național pentru Democrație (NED), National Democratic Institute for International Affairs (NDI) și Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate în raport aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor.

III. INTRODUCERE

La 29 iulie 2009, în Moldova s-au desfășurat alegeri parlamentare anticipate. În rezultatul scrutinului, în Parlament au intrat reprezentanți ai cinci partide, după cum urmează: PCRM – 48 deputați, PLDM – 18 deputați, PL – 15 deputați, PD – 13 deputați și AMN – 7 deputați. Ultimele patru partide au creat o alianță de guvernare care a fost numită: „Alianța pentru Integrare Europeană” (AIE). Parlamentul, prin votul unanim al componentelor AIE, a ales președintele organului legislativ, prim-ministrul și componența Guvernului. În același timp, organul legislativ suprem nu a reușit să aleagă, în două rânduri, șeful statului.

La 5 septembrie 2010, în R. Moldova s-a desfășurat pentru prima dată un referendum constituțional, la care alegătorii s-au expus asupra proiectului de lege pentru modificarea articolului 78 din Constituție, care propunea alegerea directă a șefului statului. Referendumul venea să soluționeze criza constituțională creată în urma alegerii eșuate a șefului statului.

Potrivit Hotărârii CEC nr.3531 din 9 septembrie 2010, cu privire la totalizarea rezultatelor, la referendum au votat 818,476 de persoane din totalul 2,662,052 de persoane incluse pe listele electorale. Cota de participare la votare a constituit 30,29% din numărul de alegătorilor înscriși, ceea ce este mai puțin de cota de 33% din electorat, care este necesară pentru validarea scrutinului.

După eșuarea referendumului constituțional, la 7 septembrie, Președintele interimar Mihai Ghimpu a transmis o notă Curții Constituționale în care a solicitat constatarea formală a circumstanțelor pentru dizolvarea Parlamentului. Potrivit acestei note, Parlamentul actual nu a reușit să aleagă șeful statului din două tentative, iar interdicția de a dizolva Parlamentul a expirat pe 16 iunie, la un an de la dizolvarea precedentă. În Avizul Curții Constituționale (CC) nr. 4 din 21 septembrie 2010, s-au constatat circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului.

În corespundere cu avizul CC, la 29 septembrie, Președintele interimar, Mihai Ghimpu, a semnat decretul privind dizolvarea Parlamentului de legislatura a XVII-a, care a intrat în vigoare la 29 septembrie 2010. Potrivit decretului prezidențial, ziua desfășurării alegerilor parlamentare anticipate este stabilită pentru 28 noiembrie 2010.

IV. CONSTATĂRI

A. Cadrul normativ

Cadrul normativ al procesului electoral privind desfășurarea alegerilor parlamentare din 28 noiembrie 2010 cuprinde Codul Electoral, hotărâri, regulamente și instrucțiuni ale Comisiei Electorale Centrale.

În perioada procesului electoral (până la data de 12 octombrie 2010), în conformitate cu art.22 lit.c al Codului Electoral, Comisia Electorală Centrală a elaborat un șir de regulamente și instrucțiuni menite să perfecționeze procedurile electorale legate de desfășurarea alegerilor parlamentare din 28 noiembrie 2010. Astfel, au fost elaborate următoarele regulamente și instrucțiuni:

1. **Regulamentul privind reflectarea campaniei electorale la alegerile parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010 în mijloacele de informare în masă din Republica Moldova**, aprobat prin hotărârea CEC nr.3614 din 8 octombrie 2010. Regulamentul stabilește pentru prima dată obligativitatea respectării reflectării echitabile, echilibrate și

imparțiale a alegerilor parlamentare și pentru instituțiile audiovizualului din alte țări, care au acces legal în spațiul informațional al RM. Este stabilită data limită de depunere a declarației privind politica editorială în campania electorală pentru fiecare radiodifuzor care va reflecta campania electorală – 15 octombrie 2010. Totodată nu este stabilită nici o sancțiune pentru încălcarea depunerii acestei declarații. A fost introdus termenul limită de prezentare a cererii pentru acordarea timpilor de antenă/spațiilor în ziare instituțiilor mass-media - 5 zile de la înregistrarea la CEC a concurentului electoral.

2. **Instrucțiunea privind ordinea de împachetare, sigilare și transmitere a documentelor și materialelor electorale la alegerile parlamentare** de către birourile electorale ale secțiilor de votare și consiliile electorale de circumscripție, adoptată prin Hotărârea CEC nr.3615 din 8 octombrie 2010. CEC a adoptat un asemenea act normativ pentru prima dată în istoria sa.

Degrevarea din funcții a persoanelor din listele candidaților electorali

Art.13 alin.3 al Codului Electoral prevede degrevarea din funcții din momentul înregistrării în calitate de candidați la alegerile parlamentare pentru persoanele care se încadrează în următoarele categorii:

- a) viceprim-miniștrii, miniștrii și viceministrii, membrii din oficiu ai Guvernului;
- b) conducătorii autorităților publice centrale;
- c) președinții și vicepreședinții raioanelor;
- d) primarii și viceprimarii;
- e) pretorii și vicepretorii.

În corespundere cu art.1 al Codului Electoral, campania electorală începe pentru fiecare concurent de la momentul înregistrării lui de către CEC și se termină la data excluderii din alegeri sau în ziua alegerilor. Așadar, din momentul înregistrării în calitate de candidați la alegerile parlamentare, persoanele vizate în art.13 alin.3 din Codul Electoral urmează să-și suspende activitatea în funcția deținută. Din rândul candidaților formațiunilor care s-au înregistrat la CEC, trebuie să degreveză din funcții:

- **PD:** Lazăr Valeriu (viceprim-ministru, ministrul Economiei); Răducan Marcel (ministrul Construcțiilor și Dezvoltării Regionale); Buliga Valentina (ministrul Muncii și Protecției Sociale), Brașovschi Gheorghe (primarul or. Sîngerei), Țulea Oleg (viceministrul Tineretului și Sportului); Chetaru Anatol (președintele r. Hîncești); Godoroja Dumitru (viceministrul Agriculturii și Industriei Alimentare), Bînzari Iraidă (vicepreședintele r. Fălești), Beleacova Elena (directorul general al Biroului Relații Interetnice); Grețu Efrosinia (vicepreședintele r. Leova); Nicuța Vladimir (vicepreședintele r. Soroca), Ceka Ion (vicepreședintele r. Cahul); Grosu Vasile (primarul s. Filipeni); Bîtcă Vasile (viceprimarul or. Nisporeni); Pruteanu Valeriu (primarul s. Dubna)

- **PL:** Vasilachi Ana (viceministrul Muncii Protecției Sociale și Familiei); Cîrlig Mihail (pretor Chișinău); Ciobanu Sergiu (viceministrul Economiei); Chitoroagă Ștefan (viceministrul Agriculturii și Industriei Alimentare); Andronache Nicolae (viceministrul Tineretului și Sportului), Vlas Ștefan (primarul com. Sărata-Galbenă), Ghilan Tatiana (primarul s. Tudora), Tulbure Ion (primarul com. Tîrșiței).

- **PMU:** Gaidarji Vasili (primarul or. Taraclia).

- **PPCD:** Țurcanu Igor (vicepreședintele r. Hîncești); Ionița Constantin (vicepreședintele r. Strășeni), Stavinschi Liuba (viceprimarul or. Rezina); Bejenaru Claudia (primarul s. Neculăuca), Fîntîna Sergiu (primarul s. Mărăndeni).

- **Partidul politic “Patrioții Moldovei”:** Snegur Alexandru (primarul s. Speia).

- **Partidul politic “Pentru Neam și Tară”:** Susarenco Gheorghe (viceministrul Justiției).

- **AMN:** Osipov Victor (viceprim-ministru); Cosarciuc Valerii (ministrul Agriculturii și Industriei Alimentare); Bujor Leonid (ministrul Educației), Oleinic Alexandru (ministrul Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor); Furtună Mihai (viceprimar mun. Chișinău); Muravschi Sergiu (vicepreședintele r. Orhei); Munteanu Ion (președintele r. Nisporeni); Tizu Valeriu (primarul s. Petreni), Burduja Valentin (vicepreședintele r. Fălești); Nagherneac Seghei (primarul com. Prodanеști), Căpățînă Victor (primarul s. Cojușna); Guzun Ludmila (vicepreședintele r. Ungheni); Serbov Tudor (primarul s. Varnita); Corjan Ion (primarul s. Taraclia de Salcie); Postaru Constantin (primarul s. Hojinești); Cojocaru Oleg (primarul s. Zaluceni).

- **PCRM:** Panciuc Vasilii (primarul mun. Bălți); Anghel Gheoghe (primarul or. Ștefan Vodă); Strogoteanu Efim (primarul com. Ecaterinovca); Ciorici Valeriu (președintele r. Rezina); Stancev Gheorghe (primarul com. Egorovca); Bezer Mariana (primarul s. Ciuciuleni); Grozavu Igor (primarul s. Gribova); Baranеtchi Piotr (primarul s. Cuconeștii Noi); Mititiuc Victor (vicepreședintele r. Dondușeni); Groapa Veaceslav (primar com. Holoșnița); Celacus Valentina (primarul s. Dolna).

Implementarea recomandărilor Comisiei Europene pentru Democrație prin Lege (Comisia de la Veneția)

La 15 octombrie 2009, Parlamentul RM a adoptat Hotărârea Nr.39-XVIII privind constituirea Comisiei parlamentare speciale pentru perfecționarea cadrului legislativ electoral, care urma să elaboreze și să propună modificări la Codul electoral și în alte acte legislative conexe.

Comisia de la Veneția a salutat intenția guvernării RM de a modifica legislația, prin proiectul de lege pentru modificarea și completarea Codului Electoral din 15 octombrie 2009. Din totalul de recomandări formulate de Comisia de la Veneția, o parte au fost reflectate în Codul Electoral:

- A fost asigurat dreptul de exercitare a dreptului de vot pentru unele categorii de condamnați (care au comis infracțiuni grave și deosebit de grave);
- Au fost repuse în drepturi blocurile electorale și s-a diminuat pragul electoral, pentru blocurile formate din 2 partide și/sau organizații social politice - 7% și pentru cele formate din 3 și mai multe partide și/sau organizații social politice - 9 %, pentru partide – 4%, iar pentru candidați independenți – 2%;
- O inovație la Codul electoral este și acordarea gratuită a unui timp minim de antenă din contul radiodifuzorilor publici pentru publicitate electorală;
- A fost reglementată procedura de constituire a secțiilor de votare în afara misiunilor diplomatice și oficiilor consulare ale RM. În consecință, votul peste hotare poate fi exercitat nu numai la sediul misiunilor diplomatice ale RM;
- A fost stabilit că pe perioada campaniilor electorale nu numai miniștrii, dar și viceministrii își vor suspenda activitatea, astfel încât să nu fie folosite resursele administrative;
- A fost decisă crearea unui Centru de instruire continuă în domeniul electoral în calitate de subdiviziune a CEC;
- Asigurarea unei libertăți mai mari în vederea desfășurării și reflectării campaniei electorale de către mass-media și definitivarea competențelor organelor abilitate cu funcția de examinare a contestațiilor.

Legea din 18 iunie 2010 pentru modificarea și completarea Codului Electoral

La 18 iunie 2010 au fost operate mai multe modificări la Codul Electoral al RM, publicate în Monitorul Oficial al RM la 29 iulie 2010 și intrate în vigoare la data publicării (cu excepția unor prevederi care vor intra în vigoare în 2011 și 2013).

Unul dintre amendamentele adoptate prevede că partidele finanțate din exterior pot fi eliminate din cursă. Conform procedurii legale, CEC va depune o cerere la Curtea de Apel pentru anularea înregistrării candidatului în cursa electorală. De asemenea, și alegătorii vor putea fi trași la răspundere penală, dacă vor vota multiplu.

A fost introdusă și o nouă modalitate de desemnare a membrilor CEC, care va fi constituită din 9 membri - unul desemnat de președintele țării și 8 de către Parlament, cu respectarea principiului de reprezentare proporțională a majorității parlamentare și a opoziției. În cazul în care mandatul CEC, stabilit pentru 5 ani, expiră în perioada electorală, acesta va fi prelungit de drept pentru 90 de zile, până la desemnarea altor candidați.

De asemenea, a fost înființat un Centru de instruire continuă în domeniul electoral, astfel ca pe viitor în organele electorale de orice nivel să poată fi desemnați doar titularii certificatelor de instruire calificată, eliberate de către acest Centru (în vigoare din 2013).

A fost reglementată procedura de votare a cetățenilor aflați peste hotarele RM, indiferent dacă șederea lor este legalizată sau nu pe teritoriul statului respectiv.

Anterior, Codul prevedea că cel mai mare partid reprezintă într-o proporție mai mare alegătorii fără reprezentanță în Parlament, iar cel mai mic partid - într-o măsură mai mică. Potrivit modificărilor operate, numărul voturilor acordate partidelor care nu au trecut pragul electoral vor fi împărțite în mod egal partidelor care au intrat în Parlament. Totodată, mandatele de deputat vor fi distribuite în baza unei formule noi. Astfel, numărul mandatelor obținute de un partid va fi determinat în baza împărțirii voturilor obținute de partid la numărul total de voturi validate și se vor înmulți cu numărul total al mandatelor existente.

Legea nr.216 din 17 septembrie 2010 pentru modificarea și completarea Codului Electoral

La 17 septembrie 2010 au fost operate modificări la Codul Electoral al Republicii Moldova, publicate în Monitorul Oficial al RM la 1 octombrie 2010 și intrate în vigoare la data publicării.

A fost concretizat termenul examinării contestațiilor privind acțiunile și hotărârile CER și ale BESV, dar și termenul examinării contestațiilor privind acțiunile/inacțiunile concurenților electorali, care a fost stabilit la 3 zile și respectiv 5 zile (dar nu mai târziu de data alegerilor).

A fost instituită procedura de votare a studenților și elevilor cu drept de vot înmatriculați la instituții de învățământ în localitatea în care nu au viză de domiciliu sau de reședință.

Potrivit reglementărilor introduse, aceștia pot vota la orice secție de votare deschisă în această localitate, fiind obligați să prezinte documentele corespunzătoare (inclusiv carnetul de student). Această schimbare a prevederilor legale este salutabilă, pentru că simplifică posibilitatea exercitării dreptului de vot de către elevi și studenți, dar modificările nu abordează consecințele posibile.

Astfel, amendamentul implică o serie de deficiențe. În primul rând, acesta creează condiții discriminatorii pentru alte categorii aflate în situație similară, cum ar fi masteranzii, muncitorii de pe șantierele de construcții, alte persoane fără domiciliu permanent în orașele mari, sau cetățenii cu drept de vot din regiunea transnistreană. În al doilea rând, ca urmare a modificărilor operate, studenții și elevii vor vota pe liste suplimentare, fapt ce va spori suspiciunile față de calitatea listelor electorale. În al treilea rând, mecanismul ar putea permite situații neverificabile de vot multiplu.

B. Elaborarea programului calendaristic de desfășurare a alegerilor parlamentare anticipate

În baza Hotărârii CEC nr.3552 din 29 septembrie 2010 a fost aprobat Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010. Cu toate că se menționează că acesta este întocmit conform prevederilor Codului Electoral, Programul conține o serie de deficiențe și abateri de la legislația electorală:

1. Nu a fost corect indicat că până la 28 octombrie 2010, inclusiv, (cel târziu cu 30 de zile înainte de ziua alegerilor), alegătorii care și-au schimbat locul de ședere sunt obligați să declare locul nou de ședere la organele APL pentru a putea fi înscriși în liste cu dreptul de a participa la alegeri. Aceste prevederi sunt incluse în amendamentele operate la art.39 alin.8 din Codul Electoral, adoptate prin Legea nr.119 din 18.06.2010, ce vor intra în vigoare începând cu 2011. Până atunci, sunt valabile prevederile anterioare ale Codului Electoral, conform cărora termenul limită ca alegătorii să declare locul nou de ședere la APL este 13 octombrie 2010, inclusiv, (cel târziu cu 45 de zile înainte de ziua alegerilor).
2. Listele electorale devin accesibile în localurile secțiilor de votare cu 20 de zile înainte de ziua alegerilor, conform art.40, data corectă fiind 7 noiembrie, în loc de 8 noiembrie menționată în Programul calendaristic.
3. Depunerea candidaturilor de către partide și alte organizații social-politice reprezentate în Parlament, la CER, pentru constituirea BESV, se face cel târziu cu 7 zile înainte de expirarea termenului de constituire, data corectă fiind 26 octombrie, inclusiv, și nu 25 octombrie după cum stipulează Programul.
4. Tipărirea buletinelor de vot se efectuează cel târziu cu 3 zile înainte de ziua alegerilor, data corespunzătoare fiind 24 noiembrie, în loc de 25 noiembrie, menționată în Programul calendaristic.

C. Lista candidaților

Formațiuni politice

Agitația în perioada electorală începe, conform legislației, în momentul înregistrării oficiale de către CEC a concurenților electorali. Până la data de 14 octombrie CEC a confirmat calitatea de concurent electoral pentru 12 formațiuni politice.

La 4 octombrie 2010, CEC a organizat tragerea la sorți, în urma căreia a fost stabilită ordinea prealabilă de înscriere în buletinul de vot a formațiunilor politice care au depus până în această zi dosarele pentru înregistrarea în calitate de concurenți electorali.

La 11 octombrie 2010, CEC a înregistrat concurenții electorali, în termenii prescriși, și a confirmat ordinea acestora în buletinul de vot, după cum urmează:

1. Partidul Național Liberal
2. Partidul Democrat din Moldova
3. Partidul Politic „Partidul Liberal”
4. Partidul „Moldova Unită-Единая Молдова”
5. Partidul Popular Creștin Democrat
6. Partidul Mișcarea Acțiunea Europeană
7. Partidul Politic „Patrioții Moldovei”
8. Partidul Politic „PENTRU NEAM ȘI ȚARĂ”
9. Partidul Republican din Moldova
10. Partidul Politic „Alianța MOLDOVA NOASTRĂ”
11. Partidul Umanist din Moldova
12. Partidul Comuniștilor din Republica Moldova

La 11 octombrie, CEC a recepționat actele pentru înregistrare în calitate de concurent electoral din partea PLDM. CEC a stabilit în prealabil înscrierea formațiunii în buletinul de vot la poziția a treisprezecea (13).

Conform Codului Electoral, CEC efectuează înregistrarea candidaților desemnați în alegeri în decursul a 7 zile de la data primirii actelor. Ordinea de înscriere în buletinul de vot rămâne definitivă numai după aprobarea hotărârii CEC de înregistrare a concurenților electorali

la alegerile parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010. Listele candidaților în alegeri vor fi publicate pe pagina www.voteaza.md.

Concomitent au fost înregistrate simbolurile lor electorale și au fost confirmați reprezentanții concurenților electorali la CEC. Candidații înregistrați la funcția de deputat în Parlamentul Republicii Moldova, care cad sub incidența prevederilor art.13 alin.(3) din Codul Electoral, vor prezenta la CEC actele de suspendare a activității în funcție până la data de 14 octombrie 2010.

Candidați independenți

Conform Codului Electoral, CEC efectuează înregistrarea candidaților desemnați în alegeri în decursul a 7 zile de la data primirii actelor.

Până la 12 octombrie, actele de înregistrare la CEC au fost depuse de Valeriu Pleșca. Totodată, despre intenția de participare la alegerile parlamentare anticipate au anunțat următoarele persoane: Maia Laguta - liderul Asociației „Salvgardare”, Gabriel Stati - om de afaceri, Victor Stepaniuc - ex-membru al Partidului „Moldova Unită” precum și Consilierul municipal din Bălți, Sergiu Banari. Potrivit presei peste 20 persoane și-au anunțat intenția de a participa la scrutin în calitate de candidați independenți.

D. Administrația electorală

Sistemul organelor electorale din Republica Moldova cuprinde Comisia Electorală Centrală, care activează permanent; consiliile electorale de circumscripție raionale (CER), constituite cu 50 de zile înainte de data alegerilor; și birourile electorale ale secțiilor de votare (BESV), constituite cu 25 de zile înainte de data alegerilor. Lista secțiilor de votare se aprobă de către CER cu 35 zile înainte de data alegerilor, în baza propunerilor administrației publice locale.

Prestația administrației electorale

În perioada monitorizată, Efortul de monitorizare Promo-LEX constată că CEC se încadrează, cu unele excepții, în termenii prescriși de legislația electorală și manifestă comportament echidistant.

La ședința din 29 septembrie, CEC a stabilit locul și timpul primirii documentelor necesare pentru înregistrarea candidaților pentru funcția de deputat la alegerile parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010.

La aceeași ședință, CEC a stabilit Programul calendaristic pentru realizarea acțiunilor¹ prevăzute de Codul electoral privind organizarea și desfășurarea alegerilor parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010, lista partidelor și organizațiilor social-politice cu dreptul de a participa la alegerile parlamentare anticipate din acest an. De asemenea, CEC a constituit 37 de circumscripții electorale de nivelul doi în unitățile administrativ-teritoriale ale R. Moldova și a aprobat devizul de cheltuieli în sumă de 43132 060 lei.

Totodată, în baza informațiilor oferite de Ministerul Justiției, CEC a publicat lista partidelor și organizațiilor social-politice, care au dreptul de a participa la alegerile parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010, ce cuprinde 31 de formațiuni politice.

La 5 octombrie 2010, CEC a aprobat modelele documentelor electorale pentru alegerile parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010, a stabilit numărul de persoane de încredere ale concurenților electorali, a decis asupra numărului de membri ai organelor electorale care pot fi degrevați de atribuțiile de la locul de muncă permanent, precum și termenul degrevării, a aprobat statele de personal al aparatelor de lucru ale CER la alegerile parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010 și a modificat și completat un șir de regulamente.

¹ Hotărâre Nr. 3552 cu privire la aprobarea Programului calendaristic pentru realizarea acțiunilor de organizare și desfășurare a alegerilor parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010

În ședința din 8 octombrie 2010, CEC a aprobat Regulamentul privind reflectarea campaniei electorale la alegerile parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010 în mijloacele de informare în masă din RM.² Documentul stabilește modul de oferire a timpilor de antenă gratuit și contra plată pentru publicitate electorală, organizarea dezbaterilor electorale și principiile de reflectare a campaniei electorale de către instituțiile audiovizualului, presa scrisă, rețeaua internet și telefonია mobilă.

În ședința din 5 octombrie 2010, CEC a stabilit plafonul mijloacelor financiare ce pot fi virate în fondul electoral la alegerile parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010, precum și a acreditat primii observatori în vederea monitorizării alegerilor din acest an. Potrivit Hotărârii CEC Nr.3566,³ plafonul financiar pentru partidele politice, organizațiile social-politice, blocuri electorale constituie 21664445 lei (0.5 eurocenți înmulțit cu numărul total de alegători înscriși pe liste electorale), iar pentru candidații independenți –2166444 lei (0.05 eurocenți înmulțit cu numărul de alegători înscris pe liste).

E. Perioada electorală

Conform Codului Electoral, în perioada electorală, agitația electorală începe odată cu înregistrarea candidaților de către CEC. Observatorii Promo-LEX au raportat evenimente de campanie electorală în localități din patru raioane din totalul de 32. Activitățile de campanie observate luau forma întâlnirilor cu alegătorii. Alte modalități de campanie nu au fost constatate.

În perioada de monitorizare, partidele politice AMN, PDM și PCRM, au organizat activități electorale până la data înregistrării în calitate de concurenți de către CEC (11 octombrie).

La 6 octombrie, ora 10.30, PCRM a desfășurat o întâlnire cu membrii partidului din raionul Taraclia, la care au participat candidații Vadim Mișin și Oleg Babenco. La eveniment au participat reprezentanții autorităților publice locale raionale și orășenești: primarul or.Taraclia, Vasile Graijdan; primarul com.Cairaclia, Maria Danu; primarul com. Cialâk, Veaceslav Cambur; primarul com.Vinogradovka, Tatiana Țurcan. Întrunirea a avut loc în zi de lucru și în timpul orelor de serviciu al reprezentanților APL.

La 8 octombrie, între orele 15.30-17.00, în or.Cahul, AMN a organizat o întâlnire cu alegătorii, precedată de celebrarea a 35 ani de la fondarea Colegiului Industrial Pedagogic din localitate, la care a participat și candidatul la funcția de deputat în Parlamentul RM, ministrul Educației, Leonid Bujor. În discursul său în fața membrilor AMN, Leonid Bujor nu a făcut agitație în favoarea partidului, dar a stimulat persoanele prezente să comunice cu votanții din teritoriu. Totodată, Bujor a atacat unele partide, referindu-se la liderii PDM și PLDM, pentru că aceștia l-ar fi votat pe V. Voronin la funcția de Președinte al țării, în 2005. În altă ordine de idei, Bujor s-a referit la negocierile dintre AMN cu PLDM și PDM privitor la posibilitatea formării unor blocuri electorale, care au eșuat din cauza locurilor oferite de acestea pentru reprezentanții AMN pe listele comune în eventualele blocuri electorale. Ministrul s-a deplasat la Cahul cu mașina guvernamentală cu numărul de înmatriculare - RM G 015.

La 10 octombrie, ora 12.00, la Orhei, reprezentanții PDM - Marian Lupu, Ion Stratulat, Vladimir Rotaru, au avut o întâlnire cu alegătorii. Evenimentul a fost organizat în sala de ședințe a Primăriei Orhei. La întâlnire au participat în jur de 300 persoane. De asemenea, au fost prezenți primarul, consilieri orășenești și raionali, membri ai PDM.

La 11 octombrie, ora 16.00, PCRM a organizat o întâlnire cu alegătorii în raionul Dubăsari. La eveniment au participat peste 600 de persoane. Discursul principal a fost rostit de

² Hotărârea Nr. 3614 din 8 octombrie cu privire la aprobarea Regulamentului privind reflectarea campaniei electorale la alegerile parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010 în mijloacele de informare în masă din Republica Moldova, <http://www.cec.md/i-ComisiaCentrala/main.aspx?dbName=Activity2>

³ Hotărârea CEC Nr. 3566 din 5 octombrie cu privire la stabilirea plafonului mijloacelor financiare ce pot fi virate în fondul electoral la alegerile parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010, <http://www.cec.md/i-ComisiaCentrala/main.aspx?dbName=Activity2>

președintele PCRM, Vladimir Voronin. La întâlnire au fost prezenți primarii satelor din r.Dubăsari, evenimentul fiind filmat de postul de televiziune "NIT". Reprezentanții PCRM au efectuat mai multe activități cu caracter electoral: au distribuit baloane roșii cu inscripția „VOTEZ” și semnul PCRM, precum și au difuzat filmul "Un an negru pentru Moldova", în care sunt criticate partidele Alianței pentru Integrare Europeană. Întâlnirile au fost organizate în mai multe localități din raion, populația din sate fiind transportată la întâlniri cu mijloace de transport și personal oferite de Consiliul Raional Dubăsari.

De asemenea, la data de 11 octombrie, observatorii Promo-LEX au depistat afișaj electoral al concurentului electoral AMN, în locuri neautorizate, în sectorul Botanica, mun.Chișinău.

Societatea civilă

Cel puțin două grupuri de organizații neguvernamentale și-au anunțat intenția de a monitoriza alegerile din 28 noiembrie 2010.

La 12 octombrie, 17 asociații obștești au anunțat continuarea activității Coaliției “Controlul Civic”, desfășurată anterior în cadrul campaniei electorale din 2009.⁴

Coaliția “Controlul Civic” a anunțat că va realiza următoarele activități pe perioada campaniei electorale: monitorizarea mass-media; informarea sistematică a societății vizavi de mersul campaniei electorale; monitorizarea procesului electoral în ziua alegerilor. De asemenea, Coaliția va publica periodic rapoarte de monitorizare, cu prezentarea informației despre încălcările depistate, care vor fi publicate pe pagina www.electorala.md. Coaliția “Controlul Civic” va pregăti 300 de observatori independenți, care vor monitoriza scrutinul, la 28 noiembrie, în cadrul unor birouri electorale pe întregul teritoriu al țării.

La 12 octombrie, Coaliția Civică pentru Alegeri Libere și Corecte, care activează în mod constant din anul 2005, a anunțat că va monitoriza respectarea principiilor alegerilor libere și corecte în cadrul campaniei electorale pentru alegerile parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010 și va publica rezultatele monitorizării la finalul scrutinului.⁵ (<http://alegeliber.md>)

F. Observatorii naționali și internaționali

La 5 octombrie 2010, prin Hotărârea Nr.3567, CEC a acreditat 42 de observatori naționali din partea Asociației „Promo-LEX” în vederea monitorizării alegerilor parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010.

La 8 octombrie, prin Hotărârea Nr.3617, CEC a acreditat în calitate de observatori naționali 105 persoane din partea Asociației Obștești Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova (IDOM) în vederea monitorizării alegerilor parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010.

La 8 octombrie, CEC a înregistrat un expert electoral internațional din partea Comisiei Electorale Centrale a Letoniei, care, potrivit Hotărârii CEC Nr.3168, va monitoriza respectarea prevederilor Constituției, Codului Electoral și ale Regulamentului privind Statutul Observatorilor și procedura de acreditare a acestora.

Monitorizările anterioare demonstrează că majoritatea observatorilor naționali și internaționali se înregistrează la CEC cu 2-3 săptămâni înainte de ziua alegerilor, în concordanță cu prevederile Codului Electoral și Programului calendaristic adoptat.

⁴ Comunicat de Presă, <http://www.electorala.md/>

⁵ Apel la respectarea principiilor alegerilor libere și corecte, <http://alegeliber.md/?p=670>

G. Regiunea transnistreană

Până la data de 12 octombrie nu au fost adoptate Hotărâri ale CEC cu privire la constituirea Consiliului Electoral de Circumscripție Bender nr.3 și cu privire la constituirea Consiliului Electoral de Circumscripție pentru localitățile din stânga Nistrului nr.37.

În perioada de monitorizare, discuții despre ameliorarea condițiilor de participare a cetățenilor din raioanele de Est ale R. Moldova la procesul electoral nu au fost inițiate nici de către administrația publică centrală și nici de către administrația electorală. În ciuda numeroaselor impedimente, abuzuri și intimidări, aplicate de organele supuse administrației de la Tiraspol față de populația din stânga Nistrului la referendumul constituțional din 5 septembrie, autoritățile constituționale întârzie să elaboreze și să implementeze măsuri eficiente pentru a asigura exercitarea dreptului la vot, inclusiv pentru alegătorii din regiunea transnistreană.

V. RECOMANDĂRI

Comisiei Electorale Centrale:

1. Revizuirea Programului Calendaristic în conformitate cu prevederile legislației electorale;
2. Monitorizarea și atenționarea concurenților privind nedegrevarea unor reprezentanți ai partidelor incluși în listele de candidați pentru viitoarele alegeri parlamentare.
3. Desfășurarea campaniilor de informare și educație electorală pentru asigurarea participării sporite a populației, inclusiv celei din partea stângă a Nistrului.
4. Constituirea Consiliului Electoral de Circumscripție Bender nr.3 și a Consiliului Electoral de Circumscripție pentru localitățile din stânga Nistrului nr.37.

Administrației publice centrale:

5. Dezbaterea, identificarea și elaborarea unor măsuri pentru asigurarea sau facilitarea exercitării dreptului la vot pentru cetățenii din stânga Nistrului.

Participanților electorali:

6. Degrevarea din funcții a persoanelor incluse pe listele candidaților la funcția de deputat, pentru a exclude abuzurile de utilizare a resurselor administrative în scopuri electorale.

Mass Media:

7. Implementarea fără abateri a Regulamentului privind reflectarea campaniei electorale la alegerile parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010 în mijloacele de informare în masă din R. Moldova.